

**Kritéria kvality doprovodných opatření
školních projektů
„Ovoce a zelenina do škol“
a
„Mléko do škol“**

Úvod

Záměrem je formulovat v obecné rovině základní požadavky na to, jak, kým a za jakých okolností má být doprovodné opatření realizováno. Jedná se tedy o stanovení závazných kritérií kvality pro poskytovatele těchto opatření. Tato kritéria jsou přitom pouze prostředkem. Jsou chápány jako nástroj, který umožní ředitelům škol a posuzovatelům doprovodných opatření vyhodnotit míru naplnění definovaných požadavků tak, aby bylo možné rozlišovat mezi kvalitními a nekvalitními nabídkami opatření. To má mj. pomoci vytvořit tlak na jejich poskytovatele, aby kvalitu opatření sledovali, hodnotili a také ji zvyšovali.

Kritéria kvality jsou určena pro všechny druhy doprovodných opatření, která vycházejí z evropských projektů „Ovoce a zelenina do škol“ a „Mléko do škol“, s výjimkou podpory vybavení školních pozemků (pořízení náradí, kompostérů, sazenic), které souvisí s činností žáků na školním pozemku. Kontroly doprovodných opatření budou realizovat členové Mezioborňní koordinační skupiny školních programů z MŠMT, SZIF, MZ a SZÚ, případně jimi určenými zástupci.

Charakteristiky doprovodného opatření

1. Obecná a organizační charakteristika doprovodného opatření

a) musí mít přímý vztah k cíli evropského projektu a tématům s ním spojeným - cíl, obsah a způsob provádění opatření bude mít jasnou přímou vazbu na evropský projekt;

b) realizace musí být jasně časově a prostorově ohraničena - každé doprovodné opatření bude mít písemně zpracované a popsané všechny části potřebné pro úspěšnou realizaci:

- plán opatření (definované konkrétní cíle, časový plán atd.),
- provedení (podrobný popis, jak bude opatření prováděno, kým, kde a za jakých okolností),
- zhodnocení provedení opatření,
- návaznost na ŠVP školy;

c) musí být zacílen na jasně ohraničenou a definovanou cílovou skupinu a jejím odpovídajícím potřebám a problémům:

- jasný popis cílové skupiny (věk, typ vzdělávacího programu, předchozí vědomosti atd.),
- realizátor opatření přitom musí kromě popisu cílové skupiny mít také nastavenou jeho kapacitu (každé opatření může být prováděno při nějakém minimálním a maximálním počtu osob),
- zacílení na cílovou skupinu (jaké problémy či specifika definované cílové skupiny opatření řeší a jak atd.),
- doprovodné opatření musí být pro danou cílovou skupinu atraktivní, aby dokázalo zaujmout a udržet pozornost;

- d) opatření realizované ve školním prostředí bude respektovat běžný provoz školy a bude vytvořen na základě znalosti specifík dané školy;
- e) opatření by mělo být flexibilní (mělo by reagovat na aktuální potřeby cílové skupiny a přizpůsobovat se novým trendům v oblasti dané problematiky);
- f) součástí opatření bude zajištění základních organizačních a personálních požadavků;
- g) musí být jasně stanoveno, co vše je materiálně a technicky třeba zajistit, aby mohlo být opatření realizováno a bylo dosaženo co nejvyšší efektivity;
- h) doprovodné opatření musí respektovat základní práva jeho účastníků, mimo jiné nesmí diskriminovat a ponižovat žádného účastníka DP kvůli nesprávným stravovacím návykům a hmotnosti.

2. Metodická charakteristika doprovodného opatření

- a) součástí každého opatření by měla být podpora zdravého životního stylu; odborné požadavky na obsah doprovodného opatření:

v programu by mělo zaznít:

- prospěšnost konzumace ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků,
- hygienické zásady (zdůraznění omytí ovoce a zeleniny před konzumací a rukou před každým jídlem),
- frekvence a přiměřené množství konzumace ovoce a zeleniny (ovoce a zelenina se mají konzumovat 5 krát denně, porce by měla být velikosti pěsti nebo dlaně strážníka; ovoce a zelenina mají být součástí každého denního jídla), mléka a mléčných výrobků (2-2,5 dcl mléka jako součást pitného režimu (1 sklenice mléka z celkových 7 sklenic nápojů) a 2 porce mléčných výrobků, tedy např. 1 kelímek jogurtu nebo tvarohu a např. 1 porce sýra (porce je velikosti dlaně, odpovídá sýru rozetřenému na plátku pečiva nebo plátku sýra) nebo tvarohové pomazánky apod.),
- způsob konzumace ovoce a zeleniny (nejlépe v syrovém stavu, zdůraznění druhové pestrosti), mléka a mléčných výrobků (nejlépe neochucené mléko a neochucené mléčné výrobky, např. zakysané neochucené mléčné výrobky doplněné čerstvým ovocem, oříšky apod. bez přidaného cukru);

v programu se nesmí:

- preferovat konzumace džusů před syrovým ovocem a zeleninou a zároveň by tyto dvě položky neměly být srovnávány,
- propagovat alternativní směry stravování, které nejsou vhodné pro výživu dětí (např. vegetariánství, veganství, frutariánství a jiné alternativní směry);

- b) využívání pozitivních modelů a nabídka pozitivních alternativ atraktivních v příslušné cílové skupině;
- c) cílem je nejen získání informací, ale také ovlivnění postojů a chování (kvalita postojů a změna chování často nemusí s rozsáhlostí a hloubkou poznatků příliš souviset);

d) důraz na interakci a aktivní zapojení (využití „peer“ prvku) - pro děti a dospívající jsou vrstevníci často autoritou s větším vlivem než rodiče a učitelé; vrstevníci mají výrazný vliv na utváření jejich názorů a postojů a mohou tak účinně přispět k snížení rizikového chování; aktivní účast dětí, jejich iniciativa a spontánní výměna názorů zvyšují pravděpodobnost úspěšnosti opatření;

e) využití prvků zážitkové pedagogiky;

f) nepoužívání neúčinných prostředků - jako neúčinné se prokázalo pouhé poskytování informací o následcích bez následné diskuse, dále odstrašování, zakazování a přehánění následků.

„Kvalitním doprovodným opatřením“ se rozumí takové opatření, které je efektivní, je integrováno do širšího systému výchovy a vzdělávání a slouží jednoznačně definovanému cíli, splňuje stanovená kritéria a odpovídá potřebám škol.

3. Strukturální charakteristika manuálu doprovodného opatření

Manuál doprovodného opatření by měl obsahovat následující položky.

a) Obecné informace

Název organizace / školy:

Název doprovodného opatření:

Adresa poskytovatele:

Tel./fax:

E-mail:

Internet:

b) Konkretizace doprovodného opatření

1. Stručný popis

2. Cíle

3. Cílová skupina

4. Časová a prostorová struktura opatření

5. Výstupy doprovodného opatření: znalosti, dovednosti, kompetence žáků

6. Organizační a personální zajištění
7. Materiální a technické zajištění
8. Realizace
  - a) Tematická struktura doprovodného opatření
  - b) Metody
  - c) Organizační formy
  - d) Návaznosti/vhodné kombinace
9. Rizika opatření / překážky v realizaci
10. Doporučená spolupráce
11. Formy podpory (internet, vzdělávání, materiál atd.)
12. Přílohy – popis technik, pracovní listy atd.

4. Kvalifikační charakteristika poskytovatele (realizátora, lektora) doprovodného opatření

Tato kvalifikační úroveň pracovníka působícího jako poskytovatel (realizátor, lektor) doprovodného opatření na školách je základní. Jedná se o minimální požadavky na všechny osoby, které budou v rámci školních programů vycházejících z evropských programů „Ovoce a zelenina do škol“ a „Mléko do škol“ pracovat jako poskytovatelé doprovodných opatření na základních školách.

1. pracovník musí mít dokončené středoškolské vzdělání s maturitou;
2. pracovník musí mít absolvován kvalifikační kurz „Pedagogické minimum“ v rozsahu nejméně 36 hodin s minimálním podílem 8 hodin sebezkušenosti nebo bude při realizaci doprovodného programu spolupracovat s pedagogickým pracovníkem;
3. pracovník již realizoval (nebo byl spolurealizátorem) alespoň dva programy podobného charakteru s obsahem:
  - zdravý životní styl,
  - správná výživa,
  - zdravotní gramotnost,
  - prevence obezity a chronických neinfekčních onemocnění.

5. Hodnocení charakteristik doprovodného opatření (DO)

Hodnocení splnění předepsaných charakteristik bude probíhat na základě přidělení bodů 0, 1, 2, 3, a to tak, že pokud bylo kritérium splněno, budou přiděleny body ve výši určené tabulkou (1, 2, 3), pokud nebylo splněno, nebude přidělen bod žádný. Počet možných přidělených bodů odpovídá významu jednotlivých kritérií a body se budou pro jednotlivá kritéria přidělovat buď všechny, nebo žádný. Povinné je splnění všech kritérií, kterým jsou přiděleny 3 body – viz tabulka.

kritérium	specifické kritérium	možný počet bodů: nesplněno = 0 splněno = plný počet bodů	udělené body
1. Obecná a organizační charakteristika			
1. a) vztah k cíli evropského programu		3	
1. b) časové a prostorové ohraničení	plán DO	3	
	provedení	2	
	zhodnocení provedení DO	1	
	návaznost na ŠVP	2	
1. c) zaměření na cílovou skupinu	popis cílové skupiny	1	
	kapacita DO	1	
	zacílení na cílovou skupinu	3	
	atraktivita DO	3	
1. d) realizace ve škole	respekt k provozu školy	2	
	uzpůsobení DO specifikaci školy	2	
1. e) flexibilita DO		1	
1. f) organizační a personální zajištění		2	
1. g) materiální a technické zajištění		2	
1. h) respekt k základním právům účastníků		3	
2. Metodická charakteristika			
2. a) podpora zdravého životního stylu	prospěšnost konzumace ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků	3	
	hygienické zásady	3	
	frekvence a přiměřené množství konzumace ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků	3	
	způsob konzumace ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků	3	
	zákaz preference džusů	3	
	zákaz propagace alternativních směrů výživy, které nejsou vhodné pro výživu dětí	3	
2. b) využívání pozitivních modelů a alternativ		2	
2. d) interakce a aktivní zapojení účastníků DO		3	
2. e) využití prvků zážitkové pedagogiky		2	
2. f) nepoužívání neúčinných prostředků		2	
3. Strukturální charakteristika manuálu DO			
3. a) zařazení obecných informací		1	
3. b) způsob konkretizace DO		1	
CELKOVÝ POČET BODŮ			
	Výborné doprovodné opatření		51 – 60
	Doprovodné opatření je možné realizovat		37 – 50
	Doprovodné opatření se nedoporučuje realizovat		0 – 36